

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/182209,Ewa-Wojcicka-Halina-Zwinogrodzka-Junak-Niezlomna-niezwycezona.html>

26.02.2026, 15:56

Ewa Wójcicka: Halina Zwinogrodzka-Junak. Niezlomna, niezwyczęzona

Wielu członków podziemia antykomunistycznego trafiło do jego struktur w ramach bezpośredniej kontynuacji swoich działań przeciwko niemieckim okupantom. Należała do nich również Halina Zwinogrodzka-Junak, uczestniczka Powstania Warszawskiego, której w latach 1945-1946 udało się zinfiltrować Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego.

[Komunizm](#) [Konspiracja](#) [Powstanie Warszawskie](#)

08.10.2026

Urodziła się 8 października 1924 r. w Warszawie. Przed wybuchem II wojny światowej uczęszczała do trzeciej klasy gimnazjum Popielewskiej-Roszkowskiej na ulicy Bagateli 15, jej dalszą edukację przerwała okupacja. Zdołała jednak podjąć naukę w utworzonej przez hitlerowców szkole zawodowej.

W szeregach AK

Latem 1943 r. odbywała praktykę w Radzie Głównej Opiekuńczej. Tu po raz pierwszy zetknęła się z działalnością konspiracyjną ZWZ-AK. Po odbyciu kursu wojskowego oraz sanitariuszki została przydzielona jako łączniczka do Oddziału V (Łączność) Okręgu Warszawskiego AK dowodzonego przez Kazimierza Malinowskiego ps. „Mirski”. W konspiracji nosiła pseudonim „Iwona”. Do jej obowiązków należało wówczas przepisywanie na maszynie podziemnej prasy.

W czasie powstania warszawskiego Halina Zwinogrodzka należała do plutonu łączności Pomocniczej Składowicy Meldunkowej K-1, dowodzonej przez Marię Bańkowską ps. „Krzysia”. Przekazywała meldunki, m.in. „Mirskiemu” oraz Antoniemu Chruścielowi ps. „Monter”. Po upadku powstania wyszła razem z mamą i siostrą ze zrujnowanej stolicy. Dotarła do obozu Dulag 121 (obóz przejściowy) w Pruszkowie.

Szczęśliwie zdołała uniknąć wywózki do III Rzeszy. Razem ze swoimi bliskimi trafiła prawdopodobnie do miejscowości Charsznica pod Krakowem, a później do Rawy Mazowieckiej, a następnie Domaniewic. Wiosną 1945 r. powróciła do zniszczonej Warszawy. Tu, w dawnej skrzynce kontaktowej z okresu okupacji, znajdującej się w mieszkaniu przy ul. Wilczej 16, spotkała Józefa Ostoję-Gajewskiego, ps. „Tomek”, współpracującego z siecią „Pralnia II”, podlegającej Delegaturze Sił Zbrojnych na Kraj, na której czele od kwietnia 1945 r. (formalnie od 13 maja) stał płk. Jan Rzepecki. Od jesieni 1945 r. komórka ta została podporządkowana II Korpusowi PSZ. Wówczas nazwę „Pralnia II” zmieniono na „Port”, a następnie na „Liceum”.

Szpieg w MBP

Jednocześnie Halina Zwinogrodzka została przyjęta do pracy w Kancelarii Ogólnej Departamentu Więziennictwa i Obozów Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. O tym fakcie powiadomiła „Tomka”, który zaproponował jej pracę w charakterze informatorki. Następnie jako „Niewiadomska” przekazywała Ostoi-Gajewskiemu tajne dokumenty, dotyczące powyższej jednostki. W październiku 1945 r. nawiązała przez „Tomka” kontakt ze Stanisławem Karolkiewiczem, ps. „Rylski” (używał również pseudonimu „Szczęsny”), kierownikiem komórki

„Cyrk”. W listopadzie 1945 r. przekazała mu m.in. spisy pracowników departamentu, w którym pracowała. Niestety, 8 marca 1946 r. została aresztowana.

W akcie oskarżenia zarzucano Zwinogrodzkiej, że pod pseudonimem „Niewiadomska” wynosiła listy z nazwiskami naczelników więzienia, wykazy oficerów śledczych, a także listy więźniów. Wyrokiem z 23 sierpnia 1946 r. Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie została skazana na karę śmierci oraz utratę praw obywatelskich i publicznych. Miała wówczas 22 lata. Decyzją z 18 września 1946 r. zasądzoną karę zamieniono na dożywocie.

Przebywała w więzieniach w Fordonie i Inowrocławiu. Na wolność wyszła na początku marca 1956 r. za wstawiennictwem Barbary Sadowskiej. W 1960 r. wyemigrowała za mężem do Stanów Zjednoczonych. Zmarła 26 września 2015 r. Została pochowana na cmentarzu w Cleveland w Ohio.

Halina Zwinogrodzka została odznaczona Krzyżem Armii Krajowej oraz Warszawskim Krzyżem Powstańczym.

P o s t a n o w i e n i e

o pociągnięciu do odpowiedzialności karnej.

Warszawa, dnia 5 czerwca 1946 r.

St.oficer śledczy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie, por. Leszkowicz Wiktor rozpatrzywszy materiały śledztwa w sprawie przeciwko Zwinogrodzkiej Halinie c. Teodora

u s t a l i ł , ż e :

Zwinogrodzka Halina w okresie od początku czerwca 1945 r. do dnia zatrzymania jej t.j. 8 marca 1946 r. była członkiem obcego wywiadu - w komórce pod kryptonimem "Cyrk" działającej na terenie Warszawy i występując pod pseudonimem "Niewiadomska" działała na szkodę Państwa Polskiego, przeprowadzając wywiad na terenie Departamentu Więziennictwa i Obozów, gromadziła wiadomości i dokumenty stanowiące tajemnicę państwową i wojskową, które następnie przekazywała kierownikowi komórki wywiadowczej "Cyrk" - Karolkiewiczowi Stanisławowi pseud. "Rylski", oraz Ostoi Gałęwskiemu pseud. "Tomek", między innymi przekazała listę pracowników Departamentu W.i O., stanowiska służbowe każdego z poszczególnych pracowników, oraz adresy zamieszkania ich, około 40 sztuk różnych okólników i instrukcyj Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego i Departamentu W.i O., wykaz więzień na terenie Polski, listy wszystkich więzień i naczelników więzień, listę oficerów śledczych i zaświadczenia podróży służbowej Departamentu W.i O., przyczem materiały te były przekazywane do centrali obcego wywiadu znajdującego się we Włoszech.

Na mocy powyższego

p o s t a n o w i ł :

pociągnąć Zwinogrodzką Halinę c. Teodora do odpowiedzialności karnej z art. 8 M.K.K. Dekr. z dn. 16 listopada 1945 r.

St.oficer śledczy M.B.P.

/-/ Leszkowicz por.

Postanowienie powyższe zostało mi odczytane

w dniu ... 5... czerwca... 1946 r.

..... H. Zwinogrodzka.
/podpis podejrzaney/

Zatwierdzam

Naczelnik Wydz. Śledczego M.B.P.

/-/ Różański mjr.

Warszawa, dnia 1946 r.

A K T O S K A R Z E N I A

przeciwko:

1. Zwinogrodzkiej Halinie c. Teodora,
osk. z art. 8 M.K.K. Dekr. z dn. 16.XI.
1945 r.
2. Dziegielewskiemu Henrykowi s. Piotra
osk. z art. 8 M.K.K. Dekr. z dn. 16.XI.
1945 r.
3. Majewskiej Józefie c. Stanisława,
osk. z art. 8 M.K.K. Dekr. z dn. 16.XI.
1945 r.

/oskarżeni - zaaresztowani/

W dniu 7 i 8 marca 1946 r. zostali zatrzymani przez Władze Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie - Zwinogrodzka Halina - biuralistka Departamentu Więziennictwa i Obozów, Dziegielewski Henryk były pracownik M.B.P. i Majewska Józefa pracowniczka I-go Wydziału M.B.P., wszyscy podejrzani o szpiegostwo na terenie Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego.

W toku śledztwa ustalono, że oskarżeni: Zwinogrodzka Halina, Dziegielewski Henryk i Majewska Józefa w okresie od początku czerwca 1945 r. do dnia zatrzymania ich byli członkami obcego wywiadu, w komórce pod kryptonimem "Cyrk", działającej na terenie Warszawy.

Oskarżona Zwinogrodzka Halina w okresie okupacji należała do organizacji "Armia Krajowa" pełniąc funkcję łączniczki /K. 8/. Po wyzwoleniu Polski osk. Zwinogrodzka Halina będąc w Warszawie, w początkach czerwca 1945 r. nawiązała kontakt organizacyjny ze swoją znajomą z okresu pracy konspiracyjnej w czasie okupacji Barbarą Roguską, która skontaktowała ją z członkiem obcego wywiadu - Ostoją Gajewskim pseud. "Tomek" /K. 9, 13, 18, 22/.

W połowie czerwca 1945 r. oskarżona Zwinogrodzka Halina po przyjęciu jej do pracy w Ministerstwie Bezpieczeństwa Publicznego - Departament Więziennictwa i Obozów, udała się na ul. Wilczą 16 by zawiadomić "Tomka", że została przyjęta do pracy w Departamencie W. i O. Po skontaktowaniu się z "Tomkiem" w Warszawie przy ul. Wilczej 16 "Tomek" zaproponował jej pracę w obcym wywiadzie w charakterze informatorki, na co osk. Zwinogrodzka Halina wyraziła zgodę. Obierając sobie pseudonim "Niewiadomska" /K. 10, 15, 22, 23/.

Osk. Zwinogrodzka Halina otrzymała od "Tomka" instrukcje dotyczące pracy wywiadowczej na terenie Departamentu W. i O. i według tych instrukcji w okresie do października 1945 r. prowadziła wywiad na terenie Departamentu W. i O., przekazując "Tomkowi" różne dokumenty, okólniki i instrukcje Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego i Depart. W. i O., oraz wszystkie te wiadomości, które interesowały "Tomka". W ogólnej sumie osk. Zwinogrodzka Halina przekazała "Tomkowi" ponad 20 różnego rodzaju tajnych dokumentów /K. 10, 14, 15, 18, 20, 23, 31/.

W początkach października 1945 r. oskarżoną Zwinogrodzką Halinę "Tomek" skontaktował w Warszawie przy ul. Wilczej 16 z kierownikiem komórki wywiadowczej "Cyrk" - Karolkiewiczem Stanisławem pseud. "Rylski" /K. 20, 23, 80/. Oskarżona Zwinogrodzka Halina z Karolkiewiczem Stanisławem omówiła dalszą pracę po linii wywiadu równocześnie ustalając terminy i miejsce spotkań, które miały mieć miejsce na terenie Warszawy, do trzech razy w tygodniu /K. 20/.

W listopadzie 1945 r. oskarżona Zwinogrodzka Halina na jednym ze spotkań z Karolkiewiczem Stanisławem na terenie Warszawy przekazała mu okólnik M.B.P. Nr. 106 oraz spis pracowników Departamentu Więziennictwa i Obozów, ich stanowiska służbowe oraz miejsce zamieszkania /K. 16, 21, 27, 30, 80, dow. rzecz. K. 84/.

NACZELNA PROKURATURA WOJSKOWA

Warszawa, dn. 3 lutego 1956 r.

L. dz. U-331/55/.....

WOJSKOWY SĄD GARNIZONOWY

463

W Warszawie

Do wiadomości: Oddział III Naczelnej Prokuratury Wojskowej.

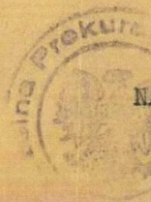
*W. Kuciel
Wykonanie
3.2*

Zawiadamiam, że Rada Państwa decyzją z dnia 31 stycznia 1956 r. skorzystała z prawa łaski w stosunku do:

- 1/ ŻWINOGRODZKIEJ Haliny s. Teodora, skazanej wyrokiem b. Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 1946 r. na karę śmierci, zamienioną decyzją Prezydenta K.R.N. z dnia 18 września 1946 r. na karę więzienia dożywotniego z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze i przypadkiem mienia na rzecz Skarbu Państwa - darując resztę nieodcierpianej kary więzienia i łagodząc karę dodatkową utraty praw orzeczoną na zawsze do kary utraty praw na okres trzech lat.
- 2/ DZIEGIELEWSKIEGO Henryka s. Piotra, skazanego tym samym wyrokiem na karę śmierci, zamienioną decyzją Prezydenta K.R.N. z dnia 18 września 1946 r. na karę więzienia dożywotniego z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze i przypadkiem mienia na rzecz Skarbu Państwa - łagodząc orzeczoną karę dożywotniego więzienia do kary dziesięciu /10/ lat więzienia i łagodząc karę dodatkową utraty praw orzeczoną na zawsze do kary utraty praw na okres trzech lat.

Decyzja niniejsza podlega niezwłocznemu wykonaniu.

Załącz. - akta
R. 337/46
R. 698/46.

NACZELNY PROKURATOR WOJSKOWY

Stanisław Zarakowski
Stanisław ZARAKOWSKI
Generał Brygady

Więcej interesujących materiałów na [profilu Archiwum IPN](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

komunizm, Konspiracja, Powstanie warszawskie

Artykuł

Fragment kennkarty Haliny Zwinogrodzkiej (z zasobu IPN)